

REPORTERS WITHOUT BORDERS

FOR PRESS FREEDOM

8 กรกฎาคม 2553

Licence to Kill

บทวิเคราะห์และบทสัมภาษณ์

ผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนเรียกร้องให้มีการสอบสวนกรณีอาชญากรรมต่อสื่อมวลชนอย่างโปร่งใส

ในช่วงเหตุการณ์วิกฤติการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา วิชาชีพสื่อมวลชนได้รับผลกระทบอย่างยิ่ง ทั้งในด้านความเป็นอิสระในการทำงานและด้านความปลอดภัย ในจำนวนผู้เสียชีวิตทั้ง 90 รายนั้น มีนักข่าวต่างประเทศอยู่ด้วย 2 คน และมีกรณีที่นักสื่อสารมวลชนได้รับบาดเจ็บมากถึง 10 ราย โดยในจำนวนนี้บางรายอาจต้องเสียสมรรถภาพทางร่างกายไปตลอดชีวิต นอกจากนี้แล้ว ยังมีกรณีการเซ็นเซอร์และปราบปรามสื่ออีกมากมาย อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนตั้งแต่หลังช่วงปี ค.ศ.90

ผู้สื่อข่าวไร้พรมแดน (Reporters Without Borders- Reporters sans frontières) จัดทำรายงานฉบับนี้ขึ้น โดยมีเป้าหมายจะสะท้อนเสียงของกรณีตัวอย่าง 10 ราย ที่นักสื่อสารมวลชนได้รับการคุกคามหรืออันตรายทั้งจากฝ่ายแรก ได้แก่ ทหารหน่วยกำลังพิเศษ และทหารรับจ้าง และฝ่ายที่สอง กล่าวคือ ผู้ชุมนุมเสื้อแดง ซึ่งเป็นสมาชิกของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ โดยผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนเลือกที่จะเป็นสื่อกลางและกระบอกเสียงให้แก่สื่อมวลชนในครั้งนั้น นอกจากนั้นแล้ว ยังได้สัมภาษณ์ตัวแทนจากรัฐบาลไทยและทนายความของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อีกด้วย บางกรณีตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการคุกคามสื่อมวลชนทั้งจากฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายผู้ชุมนุมเสื้อแดงอย่างชัดเจน

หลังจากที่ได้มีการสลายผู้ชุมนุมครั้งใหญ่กลางกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 19 พฤษภาคม แม้ว่าฝ่ายรัฐบาลจะเป็นผู้ชนะในสงครามนองเลือดในครั้งนั้น แต่ชัยชนะครั้งนี้ก็ไม่ได้มาโดยปราศจากคำถามต่อความรุนแรงของทหาร มีประจักษ์พยานมากมายถึงการยิงประชาชนไร้อาวุธ และนักสื่อสารมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้อาศัยช่องทางจากภาวะฉุกเฉินและภาวะระส่ำระสายของบ้านเมืองที่เกิดจากผู้ชุมนุมเสื้อแดงเพื่อปฏิบัติการจัดการกับฝ่ายตรงข้ามโดยไม่คำนึงถึงกฎหมายระหว่างประเทศหรือกฎหมายของประเทศไทยที่ระบุการคุ้มครองพลเมืองไว้อย่างชัดเจน

นัยยะสำคัญของการสอบสวนอย่างเป็นสากล

ผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนต้องการเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการสอบสวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งนี้อย่างโปร่งใส และขอเสนอให้มีการขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญจากนานาประเทศ เนื่องจาก หากไม่มีการสอบสวนอย่างเป็นอิสระ เหตุการณ์ครั้งนี้อาจทำให้ประเทศไทยสูญเสียความน่าเชื่อถือในเวทีนานาชาติ หาก พณฯ นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีความจริงใจในการรวมใจประชาชนไทยอีกครั้ง ผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนขอเรียกร้องให้มีการเพิ่มทั้งทรัพยากรและอำนาจแก่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง เพื่อให้คณะทำงานดังกล่าวมีความอิสระในการทำงานอย่างแท้จริง

ในโอกาสที่ประเทศไทยได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนขอเรียกร้องให้เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ นาย บัน คี มุน ให้ความร่วมมือกับประเทศ โดยการให้องค์การต่างๆ ของสหประชาชาติเข้ามามีส่วนร่วมกับการสอบสวนในครั้งนี้ ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ความช่วยเหลือและข้อมูลแก่คณะทำงานอย่างโปร่งใสและเป็นอิสระ

ต่อคำถามขององค์กร ดร.ธานี ทองภักดี โฆษกกระทรวงการต่างประเทศได้ยืนยันว่าคณะกรรมการสอบสวนเหตุการณ์นองเลือดที่เกิดขึ้นจะสามารถทำงานอย่างเสรี โดย ดร.ธานีได้กล่าวว่า รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการให้คำตอบที่ชัดเจนต่อประชาชน ต่อกรณีความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเดือน เมษายน และพฤษภาคม และรัฐบาลยินดีจะรับผิดชอบทุกกรณี ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสอบสวนในเรื่องดังกล่าว

สำหรับ นาย โรเบิร์ต อัมสเตอร์ดัม (Robert Amsterdam) ทนายความของอดีตนายกรัฐมนตรีนั้น ตัวเลขผู้บาดเจ็บล้มตายบ่งบอกอย่างชัดเจนแล้ว โดย นาย อัมสเตอร์ดัมกล่าวว่า การที่มีนักสื่อสารมวลชนบาดเจ็บและเสียชีวิตนั้น แสดงให้เห็นว่าการละเลยต่อความปลอดภัยของภาคประชาชนโดยมีพยานหลักฐานแสดงให้เห็นว่านักสื่อสารมวลชนตกเป็นเป้าของความรุนแรง ทั้งนี้ มร. อัมสเตอร์ดัมและทีมกฎหมายกำลังรวบรวมข้อมูลเพื่อให้รัฐบาลตอบข้อซักถามต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยเขาได้ทิ้งท้ายว่าจำนวนตัวเลขของผู้ได้รับผลกระทบนั้นส่วนใหญ่เป็นฝ่ายผู้ชุมนุม นั้นแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าความรุนแรงมาจากฝ่ายใด ทั้งนี้ มร. อัมสเตอร์ดัมกล่าวว่าเขาไม่มีความมั่นใจต่อความจริงใจของฝ่ายการเมืองในการนำเสนอข้อเท็จจริง

Rules of Engagement และการเซ็นเซอร์

องค์กรผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนตั้งคำถามว่า จำนวนนักสื่อสารมวลชนที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตนั้นเป็นผลมาจากอุบัติเหตุเพียงอย่างเดียวหรือไม่ ทั้งนี้ มีนักข่าวมากมายที่ทำงานเสนอข่าวสารในบริเวณที่ชุมนุม และมีจำนวนหนึ่งนี้อาจขาดการอบรมด้านการทำงานในพื้นที่อันตรายหรือไม่ได้ใช้อุปกรณ์การป้องกันภัยที่พอเพียง รวมถึงการขาดการอบรมในด้านการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อพลเมืองของทหารที่ทำหน้าที่ควบคุมและสลายการชุมนุม หรือว่าเหตุการณ์เศร้าสลดที่เกิดขึ้นมีเหตุมาจากความตั้งใจคุกคามนักสื่อสารมวลชน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักสื่อสารมวลชนชาวต่างประเทศ) โดยตรง

ผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนได้รับคำบอกเล่าจากนักข่าวชาวยุโรปที่อยู่ในพื้นที่ว่าในช่วงวันสุดท้ายของการชุมนุมนั้น ทหารได้ใช้อาวุธสงครามกับประชาชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักข่าว นั่นแสดงให้เห็นว่าทหารไม่ได้เคารพ Rules of Engagement ในประเด็นนี้ ดร.ธานี ตัวแทนจากกระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวว่า ทหารได้รับคำสั่งให้เคารพข้อปฏิบัติเฉพาะ แต่เมื่อมีการยิงทหารไร้อาวุธในวันที่ 16 เมษายนนั้น ทหารก็ได้รับคำสั่งให้ใช้กระสุนจริงเพื่อป้องกันตนเองจากชายชุดดำ ซึ่งเป็นฝ่ายเดียวกับผู้ชุมนุมปช. แต่เขาได้ยั่วว่ากองทัพไม่ได้รับการอนุญาตให้ยิงประชาชนแต่อย่างใด

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนคือ การเซ็นเซอร์สื่อที่เพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ช่วงวิกฤติการเมือง รวมถึงการ Self-censorship ของสื่อบางส่วนด้วย ในกรณีนี้ ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) ยังได้มีคำสั่งให้ปิดกั้นสื่อมากมาย รวมทั้งประเทศไทยด้วย ทั้งนี้ ดร.ธานีได้ยืนยันกับองค์กรผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับเสรีภาพสื่อเป็นอย่างยิ่ง แต่ได้เพิ่มเติมว่า สถานการณ์ฉุกเฉินบังคับให้สื่อต้องมีความรับผิดชอบในการทำงาน

องค์กรผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนได้สัมภาษณ์และวิเคราะห์ในกรณีสื่อมวลชนที่ได้รับการคุกคามดังรายนามต่อไปนี้

1. การเสียชีวิตของนักข่าวอิสระชาวอิตาลีเลียน นาย Fabio Polenghi
2. การเสียชีวิตของผู้สื่อข่าวชาวญี่ปุ่นของสำนักข่าวรอยเตอร์ นาย อิโรยุกิ มุราโงโมโตะ
3. กรณี นาย Nelson Rand ผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ France24 ได้รับความบาดเจ็บสาหัส
4. กรณี นาย ไชยวัฒน์ พุ่มพวง ช่างภาพอาวุโสของหนังสือพิมพ์ The Nation ได้รับความบาดเจ็บสาหัส
5. กรณีการปิดกั้นเว็บไซต์ประเทศไทย
6. กรณีวางเพลิงสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ถนนพระรามสี่
7. การสัมภาษณ์ นางสาว Agnès Dherbeys ช่างภาพหนังสือพิมพ์ The New York Times ในขณะเกิดเหตุ
8. กรณี นาย สุปิน นวมจันทร์ ช่างภาพหนังสือพิมพ์มติชนได้รับความบาดเจ็บ
9. กรณี นาย Chandler Vandergrift นักข่าวอิสระชาวแคนาดา ได้รับความบาดเจ็บสาหัส
10. คำบอกเล่าของสื่อมวลชนชาวต่างประเทศ ที่ไม่ต้องการเปิดเผยนาม

Vincent Brossel Reporters Without Borders – Asia Desk 47, rue Vivienne 75002
Paris Tel : (33) 1 44 83 84 84 – Fax : (33) 1 45 23 11 51 E-mail : asia@rsf.org
Web : www.rsf.org